

Sari Raassina

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Valiokuntaneuvos Harri Sintonen
StV@eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen

HE 154/22 Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023 / STM.n pääluokka 33

Valtion kuntalinjaukset vuonna 2023 lähellä neutraalia

Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on ollut pitää kuntatalous koko maan tasolla neutraalina suhteessa valtion päätösperäisiin toimiin. Lisäksi hallitus on päättänyt korvata kunnille sekä koronaepidemiasta että Ukrainan sotaa pakenevien henkilöiden palveluista aiheutuvat laskennalliset lisäkulut.

Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei otettu huomioon myöskään vuonna 2022, jolloin sen kuntien valtionosuutta lisäävä vaikutus olisi ollut +564 miljoonaa euroa. Hallitus onkin toimiensa lomassa toteuttanut myös pysyviä leikkauksia kuntien peruspalvelujen valtionosuusmäärärahaan.

Vuodelle 2023 valtion talousarvioehdotus esittää uutta, 43 miljoonan euron suuruista leikkausta kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen. Se on noin yksi prosentti kuntien peruspalvelujen valtionosuuden ja verotulomenetysten korvausten yhteissummasta vuonna 2023. Leikkauksesta pysyväksi kuntien tulopohjan heikennykseksi jää 33 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 1,50 prosenttiyksiköllä 22,09 prosenttiin. Lasku aiheutuu valtionosuusleikkauksen ohella siitä, että rahoitus uusiin valtionosuusjärjestelmän lisäosiin (hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, asukasmäärän kasvun ja syrjäisyyden lisäosat) otetaan järjestelmän sisältä eli pienentämällä muuta kunnille maksettavan valtionosuuden määrää.

Hyvinvointialueuudistus ja kuntien tehtävät -Kuntien talousnäköymät eivät kestä uusia valtionosuusleikkauksia

Merkittävää epävarmuutta liittyy erityisesti vuoden 2023 alussa toteutuvaan kaikkien aikojen mittavimpaan julkisen sektorin uudelleenjärjestelyyn: hyvinvointialueuudistukseen, jonka lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua.

Uudistuksen myötä nopeasti kasvavat ikääntymiseen liittyvät menopaineet siirtyvät hyvinvointialueiden ja valtion harteille. Samalla se myös kaventaa kuntien talouden liikkumavaraa, kun kunnan tulot ja menot supistuvat noin puolella.

Kuntatalouden tehtävät painottuvat 2023 lähtien varhaiskasvatukseen ja koulutukseen sekä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseen. Kunnat tuottavat merkittävästi erilaisia palveluita, jotka tukevat asukkaiden hyvinvointia. Tämän lisäksi kunnat rahoittavat erilaisin avustuksin kolmannen sektorin järjestöjä, jotka tuottavat merkittävän osan esim. liikuntaan liittyvistä palveluista. Samoin monet -kuntien rahoitusta saavat- kansalaisjärjestöt toimivat laajasti myös terveyden edistämisen ja kulttuuripalveluiden sektoreilla. On edelleen epäselvää, kuinka rahoitusvastuu terveyden edistämisen kustannuksista jakautuu kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Ainakin osassa kuntia kuntatalouden kiristyminen vaikuttaa negatiivisesti kunnan mahdollisuuksiin rahoittaa järjestöjen toimintaa ja näin ollen vaikeuttaa tavoitteita väestön hyvinvoinnin edistämässä. Inflaatiosta ja esim. energian hinnan kallistuminen vaikeuttavat myös mm. liikuntapaikkojen ylläpitämisestä ja erilaisten kokoontumistilojen käyttökustannuksia lisäävästi.

Kuntatalous ei kestä tulevalla hallituskaudella uusia, kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuvia leikkauksia. Valtionosuus leikkaukset vähentävät kuntien edellytyksiä toteuttaa väestön terveyden edistämiseen tärkeitä toimia ja näin ollen vaikeuttavat hyvinvointialueuudistuksen tavoitteiden toteutumista.

SUOMEN KUNTALIITTO

Sari Raassina

Johtaja Sote-yksikkö

